

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus VIII. Evangelium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

prædicationibus suis devotos populos usque ad cordis intima medicinaliter transfodiunt, non inflictò vulnere, sed salute. Cassiodorus hic.

Similitudo quatuor animalium. Ezech. 1. 5. Apud Ezechielem hic, & in Apocalypsi Joannis 4. 6. commemoratur animal quadruplex habens quatuor personas, hominis, vituli, leonis, aquilæ. Matthæo leo tribuitur, qui rex est bestiarum: quia in generationibus Domini regiam seriem profecutus est. Luca autem, quia cœpit à Sacerdotio Zachariæ Sacerdotis, vitu-

lus deputatus est: quia magna victima vitulus erat in Sacrificijs Sacerdotum. Marco homo Christus merito assignatus est, quia ab homine Christo exortus. Aquila Joanni, quia à Divinitate. S. August. tr. 36. in Joan. Primus habet faciem hominis, propter genealogiam; secundus faciem vituli, propter Sacerdotium; tertius faciem leonis, propter vocem clamantis in deserto: *parate viam Domini*; Joannes vero noster quasi aquila ad superna volat, & ad ipsum Patrem pervenit dicens: *in principio erat Verbum.* Sanct. Hieronymus l. 1. contra Jovinianum.

TITULUS VIII. EVANGELIUM.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Paradisus est Ecclesia, quatuor flumina sunt quatuor Evangelia. S. August. l. 15. de Civ. c. 21. & S. Ambros. l. de parad. Ecclesia paradisi instar, arbores fructiferas intrà muros suos intus includit. Has arbores rigat quatuor fluminibus, id est, quatuor Evangelijs. S. Cyprianus ep. 78. Quatuor paradisi flumina, quatuor sunt Evangelia ad prædicationem in cunctis gentibus missa. Sanct. Isidorus c. 2. in Genes.

Meliora sunt ubera. Cant. 1. 1. Vinum fervorem scientiæ Legalis; ubera verò dicit rudimenta Evangelicæ fidei. V. Beda hic. Per ubera Christi, dulcedo Evangelij intelligitur: quia velut lacte nutritur infantia credentium. S. Thomas hic.

Missentes rete in mare. Math. 4. 18. Evangelium est mare, in quo piscantur Apostoli; in quo mittitur rete, quod est simile regno cælorum. S. Ambros. hex. l. 5. c. 7. Evangelium est mare, in quo divinæ gratiæ plenitudo est. Id. ib.

Grannum sinapis. Math. 13. 31. Evangelium est, annuntians minima, scilicet Jesum Crucifixum. Nihil minüs, nihil abjectius hóc dogmate est; sed idem maximæ virtutis in regeneratione Ecclesiæ, velut arboris inter olera apparet. Cætanus hic.

Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus. Marci 10. 15. Regnum Dei, id est, doctrinam Evangelij, sicut parvuli recipere jubemur: quia quomodo parvulus in discendo non contradit Doctoribus; neque rationes; & verba, componit, adversum eos resistens, sed fideliter suscipit, quod docetur; & cum metu obtemperat, & quiescit: ita & nos in obediendo simpliciter, & sine ullâ retractatione, verbis Domini facere jubemur. V. Beda l. 1. hic.

Ego sum vitis. Jo. 15. 1. Vitis hujus vi-

num, Evangelij mustum est, mustum lactificans cor hominis. S. Hildebertus ep. 47.

Quid liber comestus, Apoc. 10. 9. & amaritudini mixta dulcedo, significaret, exprimit: quòd videlicet erепtus exiliò Gentibus esset Evangelium prædicaturus; amore quidem dulcedo, sed tolerandis persecutionibus amarum. V. Beda hic.

Ex Patribus.

Tuba Christi est ejus Evangelium. S. Clemens Alex. Orat. adh. ad Gentes.

Lucerna Sacerdotium vetus, nocte tantum clausis in domibus lucens. Sol Evangelium. V. Beda in l. 1. Samuel c. 1.

Evangelium, speculum veritatis, nemini blanditur; nullum seducit: talem in eo se quisque reperiet, qualis fuerit. S. Bernard. l. 1. de 7. panib.

§. II.

Evangelij laudes.

Absorpti sunt juxta petram iudices eorum. Pl. 140. 6. Ita legit S. Augustinus; alias *juncti petra.* Quid est, absorpti sunt juxta petram? *Petra autem erat Christus.* 1. Cor. 10. 4. Absorpti sunt juxta Petram. Juxta, id est, comparati iudices magni, potentes, docti. Dixit hoc Aristoteles; adijunge illum petra, & absorptus est. Dixit hoc Pythagoras; hoc Plato. Adijunge illos Petra; compara illorum auctoritatem auctoritati Evangelicæ; compara inflatos Crucifixo. Dicamus illis: vos literas vestras conscripsistis in cordibus superborum; ille crucem suam fixit in cordibus regum. S. August. in Pl. 140.

Optime Theophile. Luc. 1. 3. Theophilus interpretatur *amans Deum*; vel *amatus à Deo.* Quisquis ergo amat Deum, vel ab eo amari se cupit; sibi putet Evangelium hoc scriptum; & tanquam munus à DEO sibi donatum, accipiat. Dionysius Carthus. hic.

Plena

Plena oculis. Apoc. 4. 8. Quia Evangelium dat nobis multiplicem cognitionem futurorum, quæ ante nos sunt: aperit oculos, ad expectanda præmia, quæ Deus iustis pollicetur; & ut caveamus horrenda mala, quæ impiis minatur. Plena oculis retro. Ostendit nobis, quod fuimus, ex pulvere terræ. Ostendit exempla priorum. Plena in circuitu: ad videndum, quæ circa nos sunt, & recte ordinanda. Plena oculis intus: ad videndum interna. Sylveira hîc.

Colligitur ex sequentibus verbis, in more fuisse Christianis, ad tollendum dolorem capitis, supponere illi Evangelium. Cùm caput tibi dolet, laudamus, si Evangelium ad caput tibi posteris, & non ad ligaturam cucurreris. S. August. tr. 7. in Joan.

Inter omnes divinas auctoritates, quæ sanctis literis continentur, Evangelium meritò excellit. Quod enim lex, & propheta, futurum prænuntiavit, hoc redditum, atque expletum, in Evangelio demonstratur. Id. l. 1. de consensu Evangelist. c. 1.

Evangelium bonum nuntium. S. Isidorus l. 1. c. 11.

Evangelium dicitur, eò quòd nuntiet nobis res prosperas, hoc est, bona: nempe remissionem peccatorum, iustitiam, reditum ad cælos, adoptionem in filios Dei. Theophylactus in proœmio.

Evangelium idem est, ac bona annuntiatio: annuntiat enim in eo conjunctio hominis ad Deum, quæ est bonum hominis, secundum illud Pl. 72. 28. *mibi autem adherere Deo bonum est.* S. Thomas in ep. ad Rom.

Evangelium est annuntiatio humanæ salutis, facta proprio ore Salvatoris. Hugo Card. Prologo in Evangelia.

Evangelium vox Græca est; propriissimè accipitur, pro jucunda, faustaque, nuntiare. Sylveira Proœm. in textum quatuor Evangelist.

Hoc est verbum Verbi, sermo sermonis, sapientia Sapientia. Innocent. P. III. de Sacra. Altar. Myster. c. 46.

Si in quacunq; domo Evangelium est, illic diabolus ingredi non audeat; quantò minus animam ei assiduis lectionibus familiarem, neque demon, neque peccatum, attinget? Sanctifica igitur animum, sanctifica corpus: hoc continget, si Evangelium semper, & animò habueris, & lingua. S. Chrysostr. hom. 31. in Joan. 4. Judæi sub lege erant quasi Alphabetarij; Christiani verò sub Evangelio perfecti evadunt Theologi. S. Cyrillus l. 9. in Joan. oportebat per Moysen, tanquam per puerum, erudiri Israellem; qui puerilis adhuc, & rudioris mentis erat. At per CHRISTUM, in quo sunt omnes thesauri sapientia reconditi, descriptam veram, & consummatissimam nobis affectri scientiam. Cornelius Proœmio in Evangelia.

Evangelium est epistola quædam DEI è celo missa. Sanct. Antonius, teste S. Anastasio in ejus vita.

Polyansth. Sacra. Tom. I.

Evangelium Christi docuit Mundum, quod ignorabat; persuasit ei, quod volebat; compulit credere, & amare Crucem, & mortem, quam ipse Mundus horrebat. Simon de Cass. l. 1. c. 25.

Evangelium est lex æterna, temporaliter promulgata. Divina voluntatis est offensio, reformatione deformatae imaginis, invisibilem amor, visibilem sanctum odium, terror demonum, clausura inferni, animæ speculum, rationis luminare splendidissimum. Id. l. 4. c. 1.

Quatuor Evangelia instruunt nos de quatuor, credendis, faciendis, fugiendis, appetendis. Credenda sunt, articuli fidei, Sacramenta, & testamenta. Operanda sunt præcepta, consilia, & misericordiae opera. Fugienda sunt peccata, infernus, & purgatorium. Appetenda sunt, virtutes, sapientia, & vita æterna. Geminiani l. 7. similit. c. 13.

Prophetia est Evangelium velatum; Evangelium verò est prophetia revelata. Cornelius Proœmio in Evangelia.

§. III.

Evangelij æstimatio, & honor.

Constantinus M. Evangeliorum codicem aurò, gemmisque, ornatum, domo misit S. Nicolao Myrensi Episcopo. Theodosius Imp. Evangelium propria manu descriptum quotidie lectabat bonâ noctis parte, teste Nicephoro l. 14. c. 3. Synodi Oecumenicæ ambæ Nicænæ, Chalcedonensis, Ephesina, Evangeliorum librum in medio concilij statuebant; ut ad illum, quasi ad personam Christi, converterentur; acsi Christus ipse diceret: iustum iudicium iudicate, ait S. Cyrillus in Apolog.

Gregorius Turonens. de vita PP. c. 6. narrat. quòd, cùm, arvena civitas incendiò conflagraret, S. Gallus Ecclesiam ingressus diu ante altare Deum exoravit; surgensque, apprehensò Evangeliorum codice, eòque apertò, obviam se igni obtulit; subitoque incendium extinctum est, ut nè favillæ quidem remaneret.

Martianus, cùm jam flamma serpens Ecclesiam S. Anastasiae propinquaret; acceptò in manus Evangelio, per tegulas in tectum ascendit; precibusque, ac lacrymis, illasam ab incendio servavit. Nicephoro l. 5. c. 22.

Tantâ reverentia audiebant Evangelium, quantâ ipsum Christum, Sanct. Antonius, Basilus, Franciscus. Cornelius in Malachiam proœmio.

Nos sic audimus Evangelium, quasi præsentem Dominum. S. Aug. tr. de S. Joana. Synodus 8. Oecumenica act. 10. can. 3. Evangelis honorem æqualem illi, qui Christo deservit, decernit. Sacram inquit, imaginem D. N. J. C. & omnium Salvatoris, æquò honore cum libro Sanctorum Evangelium adorari decernimus.

S. Hilarionis hæreditas erat Evangelium propria manu descriptum, quod moriens legavit Helychio. Ità S. Hieronym.

Xxx

Par-

Partem Evangelij S. Marci Carolus quartus propria ejus manu Latine scriptam, Aquileia ex Italia, Pragam misit; scribens inter reliqua ad Proceres, & Clerum Pragensem: Librum - sincerè complectimur. Jam disposuimus pulchrum, & preciosum, ex auro, & margaritis, pro eodem libro confici apparatus, pretij duorum millium florenorum. Quocirca De-

votionem vestram attentè requirimus, & hortamur, volentes; quatenus cum universo Clero civitatum, & suburbiorum nostrorum Pragenfium, eidem libro obviam veniatis; & cum jucunditate spiritali, & gaudio, suscipiatis eundem. Bolland. 25. April.

TITULUS IX. EUCCHARISTIA.

§. I.

Figure, Symbola.

Ex Veteri.

Fons ascendebat à terra. Gen. 2. 6. Ex paradiso fons scaturit, à quo sensibiles fluvij emanarunt. A mensa hac prodit fons, qui fluvios spirituales diffundit. Juxta hunc fontem non steriles salices germinant, sed arbores coelum ipsum attingentes. Si quis astat, ad hunc fontem se conferat; & recreabitur. Mundat squalorem, & sordes; aestus mitigat non solares; sed quos ignita sagitta imprimunt. S. Chrysol. hom. 45. in Joan.

Respexit Dominus ad Abel. & ad munera ejus. Gen. 4. 4. Ideo placuerunt Deo munera Abel, quia ipse placuit. Rupertus l. 4. c. 4. in Gen. Sacrificium Abel ait, esse figuram Eucharistia. Cornelius hic.

Dominus precedebat eos - per diem in columna nobis. Ex. 13. 21. Quæ est nubes, quæ præcedit veros Israelitas? nisi verissimum, & sanctissimum corpus tuum, quod in altari sumimus; in quo velatur nobis altitudo dei, immanitas majestatis tuæ: cujus & calorem, & splendorem, mortalis infirmitas sustinere non posset; nisi mediatrix nubes interposita, & ardorem temperaret desuper, & tutam subtus se viam præmonstraret. Drogo. Ostiens. ferm. de Sacr. Dom. Pass.

Et sanguinem vva meracissimum. Deut. 32. 14. id est, sanguinem Christi Filij Dei biberet sacrosanctum. S. Rupertus Abb. in Deuter. l. 2. c. 7.

Elegit sibi quinq; limpidissimos lapides. 1. Reg. 17. 40. David sumit lapidem limpidissimum, cui dicitur nomen Domini insculptum fuisse. Candor petrae representat candorem, & cætera accidentia, Hostia: nomen significat veram, & sacramentalem præsentiam Christi Salvatoris. Hugo Card. hic.

Et levavit pallium Elia. 4. Reg. 2. 13. Elia melotem Discipulo reliquit. Filius autem Dei ascendens suam nobis Carnem dimisit. S. Chrysolomus hom. 2. ad pop. Antioch. Ecce sublati es: amplius te tuus non videbit Elia. Remansit tamen ei pallium tuum in memoriam tui; ut præsentia tuæ dolorem ejus semper & augendo leniat, & leniendo augeat. Hoc sumite, ait, in mei commemorationem. Hoc est Sa-

cramentum Corporis tui; quod sumimus in commemorationem tui, donec venias. Pallium tuum, est Caro tua; quæ vestitus ad nos processisti. Drogo Ostiensis antè citatus.

A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt. Psalm. 4. 8. Fructum frumenti ad Sacramentum Corporis Christi; fructum autem vini ad Sacramentum Sanguinis Christi; fructum verò olei ad unguentum Spiritus Sancti, referre possumus. S. Bonav. Spec. B. Virg. c. 12.

Super aquam refectiois educavi me, animam meam convertit. Pl. 22. 2. Divinissima Eucharistia, aqua est refectiois. Vel, ut habet Hebraea vox quietis aqua; quæ lassum, sitibundum, & mœrentem, reficit, erigit, & tranquillum reddit. Ludovicus de Ponte in Cant. 5. Exhort. 21. §. 3.

Altaria tua Domine virtutum. Pl. 83. 4. Nostri nidi, & cubilia, & bonorum fructus tua sancta Altaria sunt: apud illa enim, velut pulli hiantes, divinum, & salutarem, cibum à te percipimus. B. Theodoretus hic.

Lectulus. Cant. 1. 15. pulcherrimus floridus, & umbrosus, Eucharistia. *Lectulus* etiam *nofter* dicitur: quia, dum ipse intrat nos commoratur, nos etiam in ipso quiescere facit, *in me manet, & ego in eo.* de Ponte hic Exhort. 15.

Sub umbra illius &c. Cant. 2. 3. Sicut Caro Christi umbra est Divinitatis, illam nobis attemperans; ita tegumentum acidentium panis, & vini, post consecrationem umbra est splendidissimi Corporis, & Sanguinis Christi; nobis illa attemperans, ut sint apta nostro cibo, & potui. Idem hic Exh. 28. §. 1.

Ferculum. Cant. 3. 9. Divinitatis est Humanitas Christi. Hæc enim est quasi lectica, in qua recumbit, & quiescit Deitas Verbi, ait Philo Carpathius. Utriusque verò Ferculum est Eucharistia: in qua tota Christi Deitas, & Humanitas, continetur, & in supplicationibus circumfertur, ad Christi gloriam, & Fidelium devotionem. Ferculum hoc factum est de lignis Libani, id est, purissimo sanguine B. Virginis omnis corruptionis experte. *Libanus* enim Hebraicè idem est, quod *candor*, candida puritas. Columnæ argenteæ sunt Christi sapientia, eloquentia, vis dicendi, & prædicandi, instar argenti sonora, & efficax.

Reci-